

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 14.9.2012 г.
COM(2012) 497 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Подобряване и фокусиране на международното сътрудничество на ЕС в областта
на научните изследвания и иновациите — стратегически подход**

(текст от значение за ЕИП)

{SWD(2012) 258 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Подобряване и фокусиране на международното сътрудничество на ЕС в областта на научните изследвания и иновациите — стратегически подход

(текст от значение за ЕИП)

1. ЕДИН ПРОМЕНЯЩ СЕ СВЯТ

Европейският съюз е световен лидер в областта на научните изследвания и иновациите с дял 24 % от световните разходи за научни изследвания, 32 % от значимите публикации и 32 % от патентните заявления, докато делът му в световното население е едва 7 %¹.

През последното десетилетие обаче картината претърпя бързи промени. Областта на глобалните научни изследвания и иновации до скоро се доминираше от Европейския съюз, САЩ и Япония. Тъй като държавите с бързо развиващи се икономики продължават да укрепват своите системи за научни изследвания и иновации, в световен мащаб се заражда многополюсен модел, при който държави като Бразилия, Китай, Индия и Южна Корея упражняват нарастващо влияние. Делът на държавите от групата BRICS в глобалните разходи за НИР се удвои между 2000 г. и 2009 г. Съюзът също има ясен интерес съседните му държави да развият своя капацитет за научни изследвания и иновации.

Научните изследвания и иновациите са все по-взаимосвързани в международен план и се подпомагат от бързото развитие на информационните и комуникационните технологии. Броят на научните публикации с международно съавторство и мобилността на научните работници се увеличават. Научноизследователските организации създават бюро в чужбина, а предприятията инвестират извън своите държави на произход, по-специално в развиващите се държави.

Глобалните предизвикателства са важни фактори за научните изследвания и иновациите. Ресурсите на нашата планета не са неизчерпаеми и трябва да се грижим за тях по устойчив начин; изменението на климата и инфекциозните заболявания не спират пред националните граници, сигурността на изхранването трябва да се гарантира в глобален мащаб. Съюзът трябва да засили своя диалог с международни партньори, за да постигне критична маса за преодоляването на тези предизвикателства.

Тъй като все повече научни изследвания и иновации се извършват в трети държави², ще трябва да се осигури достъп на Съюза до тази информация. За да продължи да бъде основен фактор на световната сцена, Съюзът трябва да има репутацията на привлекателна цел за извършването на научни изследвания и иновации и да участва с успех в привличането на таланти от целия свят, като в същото време защитава своите икономически интереси, например интелектуалната собственост.

¹ Допълнителна информация може да бъде намерена в придружаващия работен документ на службите на Комисията.

² В настоящото съобщение „трета държава“ означава държава, която не е нито държава членка, нито държава, асоциирана към рамковите програми за научни изследвания, освен ако не е посочено друго.

С влизането в сила на Договора за Европейския съюз (ДЕС) и Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) институционалната рамка за дейността на Съюза на международната сцена се промени. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който е и заместник-председател на Комисията, гарантира съгласуваността на външните дейности на Съюза. Върховният представител се подпомага от Европейската служба за външна дейност (ЕСВД). Тъй като относно научните изследвания съществува паралелна компетентност, Съюзът и държавите членки координират съответните си дейности, за да се гарантира, че националните политики и политиката на Съюза се допълват взаимно.

Въз основа на настоящия променящ се контекст, ангажиментите в рамките на Съюза за иновации³, Европейското научноизследователско пространство (ЕНП)⁴ и препоръките относно междинната оценка на Седмата рамкова програма (РП7)⁵, Комисията предлага стратегически подход за подобряване и съсредоточаване на международното сътрудничество на Съюза в областта на научните изследвания и иновациите, по-специално с оглед на подготовката за изпълнението на инициативата „Хоризонт 2020“⁶.

2. ПРЕГЛЕД НА СЪСТОЯНИЕТО

Европа има дълъг опит в насърчаването на трансграничното сътрудничество в областта на научните изследвания. Създадената през 1954 г. Европейска организация за ядрени изследвания (CERN) е научноизследователски център за високи научни постижения и най-голямата в света лаборатория по физика на елементарните частици, привличаща най-добрите учени.

От 1986 г. насам сътрудничеството с трети държави се определя изрично в Договорите като ключова дейност на изследователската политика на Съюза. Дейности в областта на международното сътрудничество бяха разработени по силата на ДФЕС и Договора за Евратом. Рамковите програми бяха отворени постепенно за участие на трети държави, като подкрепата за международното сътрудничество беше напълно интегрирана в рамките на РП7 (включително РП7 за Евратом). Европейският институт за иновации и технологии (ЕИТ) също е отворен за сътрудничество с трети държави. В резултат 6 % от участниците в РП7 идват от трети държави.

Напредък бе постигнат при оптимизирането на мащаба и обхвата на дейностите в областта на международното сътрудничество. Например:

- *Партньорството за клинични изпитвания между европейските и развиващите се държави* (ЕРДКИ) представлява партньорство между 14 държави членки, Швейцария, Норвегия и държавите от Африка на юг от Сахара, в подкрепа на борбата със СПИН, туберкулозата и маларията,
- Евратом, Китай, Индия, Япония, Русия, Южна Корея и САЩ обединяват усилията си в проекта *ITER* (подкрепен от Споразумението за широкообхватен подход между Евратом и Япония), за да докажат, че ядреният синтез е реалистичен енергиен източник на бъдещето,
- Дейностите по програма „*Мария Кюри*“ имат силно международно измерение. Участниците в тези дейности произхождат от 80 различни държави,

³ COM(2010) 546.

⁴ COM(2012) 392.

⁵ Виж http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7.

⁶ COM(2011) 809.

- *Съвместният изследователски център* на Комисията си сътрудничи с международни партньори по широк кръг въпроси,
- Обединението на мрежите за научни изследвания и образование в световен мащаб, което представлява мрежата *GEANT*, се финансира до голяма степен от Съюза (частично чрез неговите инструменти за сътрудничество за развитие),
- Съюзът, заедно с 13 други държави, подкрепя финансирането на международното сътрудничество във фундаменталните изследвания чрез *Програмата за изследвания в граничните области на науката за човека*.

Въпреки че този прогрес е добре дошъл, в много от случаите липсва критична маса, а стратегията за стимулиране на развитието на отделните дейности не винаги е ясна. Това е едно от заключенията на междинната оценка на РП7, в която се посочва, че трябва да бъдат *„засилени дейностите за международно сътрудничество“*, насочени към *„ангажиране с партньори извън Европа, в условия на равнопоставеност и в рамките на програми и дейности с висока степен на взаимен интерес“*. В същия доклад се препоръчва *„последователно стратегическо развитие“* на политиката на ЕС за международно сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите.

3. ЦЕЛИ НА МЕЖДУНАРОДНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Международното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите допринася за постигане на целите на по-широките политики на Съюза, както е отразено в стратегията „Европа 2020“⁷, като подкрепя конкретно следните цели:

- а) **укрепване на високите постижения и привлекателността на Съюза в областта на научните изследвания и иновациите, както и на икономическата и секторна конкурентоспособност** — чрез създаване на печеливши ситуации и сътрудничество на основата на взаимната полза; чрез достъп до външни източници на знания; чрез привличане на таланти и инвестиции в Съюза; чрез улесняване на достъпа до нови и възникващи пазари; и чрез постигане на съгласие за общи практики за провеждане на изследвания и използване на резултатите;
- б) **справяне с глобалните обществени предизвикателства** — чрез по-бързо разработване и внедряване на ефективни решения и оптимизиране на използването на научноизследователските инфраструктури; и
- в) **подпомагане на външните политики на Съюза** — чрез тясно координиране с политическите области на разширяването, политиката за съседство, търговията, общата външна политика и политиката на сигурност (ОВППС), хуманитарната помощ и политиките за развитие, и превръщане на научните изследвания и иновациите в неразделна част от цялостния пакет на външните действия.

„Научната дипломация“ ще използва международно сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите като инструмент с „меко действие“ и механизъм за подобряване на отношенията с ключови държави и региони. От своя страна, добрите международни отношения улесняват ефективното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите.

Настоящото съобщение предлага да се засилят и фокусират дейностите на Съюза в областта на международното сътрудничество при научните изследвания и иновациите,

⁷ COM(2010) 2020.

като се използва двустранен подход на **откритост**, допълнен от **целенасочени дейности в областта на международното сътрудничество**, разработени на основата на общия интерес и взаимната полза, с оптимален мащаб и обхват, партньорство и взаимодействие.

4. ЗАСИЛВАНЕ И ФОКУСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА МЕЖДУНАРОДНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

4.1. Откритост в международното сътрудничество

Съюзът ще продължи да си сътрудничи с държави и региони по целия свят. Това ще позволи на изследователите и новаторите в Съюза да си сътрудничат на основата на взаимен интерес със свои колеги в световен мащаб:

- Инициативата „Хоризонт 2020“ ще бъде напълно открита за участници от целия свят⁸,
- Дейностите на Европейския съвет за научни изследвания и дейностите по програмата „Мария Склодовска-Кюри“ ще се провеждат изцяло въз основа на интереса на изследователите и ще бъдат открити за изследователи от трети държави,
- Дейността в областта на изследователските инфраструктури ще има специален фокус върху международното сътрудничество. Нейният компонент „електронни инфраструктури“ има присъщо международно измерение, което се проявява в подкрепата на сътрудничеството чрез цифрови средства,
- Независимо от това, не всички участници от трети държави ще бъдат приемливи за автоматично финансиране⁹. Списъкът на държавите, които се считат за приемливи за автоматично финансиране, ще бъде ограничен, като настоящият критерий за подбор, който се основава единствено на БНД на глава от населението, бъде допълнен с още един критерий, основаващ се на общия БВП, като ще се изключват държави над определен праг. По този начин ще бъде отчетен фактът, че някои държави са постигнали критичната маса, необходима за сътрудничество на реципрочна основа със Съюза. Аналогично на индустриализираните държави, финансирането за участници от тези държави продължава да е възможно в изключителни случаи,
- По-ограничителният подход при автоматичното финансиране ще бъде компенсиран от нарасналите усилия за улесняване на финансирането на участниците чрез техните национални канали,
- Съюзът ще продължи да насърчава реципрочен достъп до програмите на трети държави. Предложенията в рамките на инициативата „Хоризонт 2020“ дават възможност за ограничаване на географския обхват на покани, например когато се счита, че условията за участие на правни субекти от държавите членки в програмите на третата държава са в ущърб на интересите на Съюза или не могат да бъдат предоставени задоволителни гаранции за сигурност¹⁰,
- Подкрепата за COST и EUREKA ще насърчи европейските научноизследователски мрежи да си сътрудничат със съответните мрежи от трети държави.

⁸ COM(2011) 810, член 6, параграф 1.

⁹ COM(2011) 810, член 9.

¹⁰ COM(2011) 810, член 6, параграф 2, член 6, параграф 3 и член 8, параграф 5.

4.2. Целенасочени действия в рамките на международното сътрудничество

За постигането на максимален ефект от международните научноизследователски и иновационни дейности, като същевременно се избягва скъпоструващото фрагментиране на усилията, се изисква Съюзът да подкрепи открития характер на „Хоризонт 2020“ с целенасочени действия, с цел да гарантира оптимален мащаб и обхват.

4.2.1. Идентифициране на области за международно сътрудничество

В рамките на „Хоризонт 2020“ финансирането на научните изследвания и иновациите на ЕС се съсредоточава върху ограничен брой предизвикателства пред обществото и фундаментални и индустриални технологии.

При изготвянето на работни програми за изпълнение на инициативата „Хоризонт 2020“ (програмата на Евратом е част от нея) международното сътрудничество ще има ключов приоритет. Областите за сътрудничество с трети държави ще бъдат идентифицирани по систематичен и съгласуван начин въз основа на сравнителен анализ между състоянието в Съюза и това в останалия свят, в съответствие със следните критерии:

- капацитет за научни изследвания и иновации, включително за инвестиции, резултати (публикации, патенти, цитирания, лицензиране), човешки ресурси и инфраструктура,
- рискове и възможности за достъп до съществуващи, нови или възникващи пазари, както и тяхното въздействие върху конкурентоспособността на Съюза,
- принос към международните ангажименти на Съюза, отразени в Целите на хилядолетието за развитие, рамката за развитие след 2015 г., Конференцията на ООН по въпросите на устойчивото развитие „Рио+20“, Г-20 и международните цели на секторните политики, и
- действащите правни и административни рамки, регулиращи взаимоотношенията между международните партньори и, когато е целесъобразно, държавите членки, които участват в сътрудничеството, както и поуките от предишно сътрудничество.

Докато за анализа на първия критерий има достатъчно обективна информация, за другите критерии ще са необходими качествена оценка и преценка. Систематичното събиране на информация ще бъде съществен елемент на стратегическия подход, при което ще се разчита по-специално на новата Обсерватория за научни изследвания и иновации, чийто проект Комисията разработва в момента. Този процес ще включва задълбочени консултации със заинтересованите страни, включително с представители на промишлеността.

Засиленият иновационен аспект ще включва въвеждане на подходящи рамкови условия и условия на равнопоставеност, включително дейности, вариращи от събиране на информация, обучение в областта на политиката, обмен на опит, идентифициране на добрите практики, предоставяне на информация и съдействие, изграждане на мрежа от контакти между участници в научните изследвания и иновациите до подпомагане на приспособяването и възприемането на съществуващи технологии в нови пазари, и — в ограничени случаи — демонстрационни дейности и пилотни проекти. Ще има по-силен акцент върху близки до пазара и други дейности, свързани с иновациите. Това ще изисква намиране на подходящ баланс между сътрудничеството с трети държави за съвместно постигане на напредък в научните знания и за справяне с глобалните предизвикателства, от една страна, и опазването на интересите на предприятията от

Съюза, от друга. В този контекст ще бъде подсигурано коректното и справедливо третиране на ПИС, за да се избегне възникването на неконтролирани загуби на ноу-хау на Съюза.

В по-общ план наличието на безупречни рамкови условия за иновации е от съществено значение за Съюза, за да се осигури ефективно участие в научните изследвания и иновациите на международно равнище. Например, премахването на определени търговски бариери остава крайъгълен камък на отношенията на Съюза с трети държави¹¹.

4.2.2. Разработване на многогодишни пътни карти за сътрудничество с ключови партньорски държави и региони

Въз основа на горепосочените критерии идентифицирането на области за целенасочени действия за международно сътрудничество ще бъде отправната точка за един стратегически подход. Гъвкавата диференциация на партньорските държави и региони ще позволи да се постави допълнителен акцент — особено по отношение на възможностите за финансиране — като същевременно се вземе предвид фактът, че дадена държава може да попадне в една или повече групи, в зависимост от силните си страни в областта на научните изследвания и иновациите. В предложенията по „Хоризонт 2020“ са включени следните групи държави:

- **Държавите от ЕАСТ, държавите, засегнати от политиката за разширяване на ЕС, и държавите, обхванати от Европейската политика на съседство,** където акцентът ще бъде поставен върху насърчаването на тяхната интеграция в Европейското научноизследователско пространство или съгласуването на техните дейности с него, включително чрез евентуалното им приобщаване към „Хоризонт 2020“. За държавите, обхванати от политиката на съседство, това ще допринесе за създаването на „Общо пространство за знания и иновации“, включително за подобряването на капацитета на тези държави в областта на научните изследвания и иновациите. Сътрудничеството ще бъде в тясна координация с инструментите на политиките на разширяване и добросъседство, както бе подчертано на последната конференция на обновеното евро-средиземноморско партньорство в областта на научните изследвания и иновациите. По отношение на втория случай се подготвя специфично действие за проследяване.
- **Индустриализираните държави и държавите с бързо развиващи се икономики,** където основната цел ще бъде да се повиши конкурентоспособността на Съюза, да се поведе съвместно борбата с глобалните предизвикателства чрез общи иновативни решения и да се разработят фундаментални технологии чрез достъп до нови източници на знания. Това ще осигури бизнес възможности и достъп до нови пазари за частния сектор на Съюза. Също така ще бъде засилен акцентът върху иновациите, какъвто е например случаят с Трансатлантическото партньорство за иновационни дейности или Индо-европейското партньорство за научни изследвания и иновации.
- **Развиващите се държави,** където акцентът ще бъде поставен върху допълването на външните политики и инструменти на Съюза чрез изграждане на партньорства — по-специално на такива между два региона — с цел да се подкрепи устойчивото развитие на тези региони и да се посрещнат

¹¹ COM(2012) 70.

предизвикателства като например зелената икономика, действията в областта на климата, подобряването на селското стопанство, сигурността на изхранването и здравеопазването. Това включва подкрепяне на Целите на хилядолетието за развитие и на техните евентуални приемници, укрепване на научните изследвания и иновациите съобразно търсенето и предоставяне на резултатите от конференцията „Рио+20“, например чрез трансфер на технологии, свързани с климата.

Систематичното идентифициране на възможности в съчетание с диференциране по групи държави ще подкрепя разработването на **многогодишни пътни карти за сътрудничество с ключови партньорски държави и региони.**

5. НАБОР ОТ ИНСТРУМЕНТИ, ПОДХОДЯЩИ ЗА ЦЕЛТА

5.1. Политически диалог

Съюзът има споразумения за научно-техническо сътрудничество с 20 държави по силата на ДФЕС и с 15 държави в рамките на Договора за Евратом. Науката и технологиите често са важна част и от по-широки политически диалози, като например в споразуменията за партньорство и сътрудничество и други международни рамкови споразумения.

Споразуменията в областта на науката и технологиите ще бъдат важни инструменти за определяне и изпълнение на многогодишните пътни карти. Когато е целесъобразно, те ще бъдат разгръщани под формата на стратегически дългосрочни партньорства, включително споразумение за приоритетите, които трябва да бъдат разгледани. Те следва също така да насърчават справедливото и равноправно третиране на интелектуалната собственост и трансфера на знания. Подобен подход ще бъде следван и на регионална основа, например при партньорствата със средиземноморските държави, с Асоциацията на държавите от Югоизточна Азия, с държавите от Африка, Латинска Америка и Карибския басейн.

5.2. Събиране на информация

За прилагането на стратегически подход е необходима обективна информация. Поради това трябва да се обърне повишено внимание на събирането на количествена и качествена информация, като например¹²:

- дейности в областта на международното сътрудничество, финансирани от ЕС, и тяхното въздействие,
- международни политики и програми за сътрудничество на държавите членки и на асоциираните държави, както и силните и слабите страни на техните системи за научни изследвания и иновации, при което държавите членки и асоциираните държави ще бъдат насърчавани да споделят помежду си чрез Стратегическия форум за международно научно и технологично сътрудничество (SFIC) информация, получена чрез националните инициативи за картографиране на дейности,
- политики и програми за научни изследвания и иновации, включително на техния международен компонент, на трети държави, както и силните и слабите страни на техните системи,

¹² Допълнителна информация може да бъде намерена в придружаващия работен документ на службите на Комисията.

- дейности за прогнозиране с цел идентифициране на възникващите предизвикателства, бъдещите пазари и тенденции.

При събирането на информация ще се използват делегациите и научните съветници на Съюза и ЕСВД, както и новите научни изследвания и иновации.

5.3. Инструменти за финансиране

„Хоризонт 2020“ ще бъде основният инструмент за осъществяване на международните дейности на Съюза за сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите, който ще се допълва при необходимост от национално финансиране.

Многогодишните пътни карти ще се изпълняват чрез целенасочени дейности, използващи следните инструменти:

- научноизследователски и иновационни проекти, в които участието на лица от трети държави е задължително и/или се взема предвид при оценката,
- по-гъвкави форми на сътрудничество, като изграждане на мрежи от контакти между проекти, клъстери и/или ръководители на програми,
- съвместни инициативи с участието на Съюза и международни партньори:
 - координирани покани: отправяни и оценявани паралелно в Съюза и съответната трета държава;
 - съвместни покани: отправяни, оценявани, избирани и финансирани съвместно от Съюза и съответната трета държава;
 - участие на Съюза в програми за финансиране на трети държави или на международни организации с цел покриване на участието на организации от Съюза в тези програми; и
 - конкретни инициативи, изискващи съвместно финансиране от Съюза, държавите членки, асоциираните държави и/или трети държави с цел да се гарантира оптимален мащаб и обхват, изпълнявани чрез ERA-NET, член 185 или други инструменти.

Предложенията в рамките на „Хоризонт 2020“ съдържат разпоредби¹³ за разработване и представяне на междусекторните дейности, например международното сътрудничество, по съгласуван начин. Комисията възнамерява да отрази тези разпоредби в работната програма и структурите на „Хоризонт 2020“, засягащи комитологията.

5.4. Координиране с други политики и международни форуми

5.4.1. Политики и инструменти на Съюза

Разработването на дейностите в областта на международното сътрудничество при научните изследвания и иновациите ще се координира тясно с външните политики и инструменти на Съюза¹⁴. Това ще включва също обединяване на научните изследвания и иновациите в други политики с международно измерение, като например търговия, ОВППС, околна среда и енергетика и използване на синергиите с дейностите за международно сътрудничество в областта на висшето образование, предложени по програмата „Еразъм за всички“¹⁵. Поради това разработването на многогодишни пътни

¹³ Член 13 от Регламента за „Хоризонт 2020“ и член 5, параграф 6 от Специфичната програма.

¹⁴ COM(2011) 865 окончателен.

¹⁵ COM(2011) 788 окончателен.

карти за международно сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите следва да бъде тясно координирано с общите външни национални стратегии и външното измерение на вътрешните политики на Съюза.

Външните политики на Европейския съюз ще подпомогнат изграждането на капацитет за научни изследвания в държавите, засегнати от разширяването и политиката за съседство, както и в развиващите се държави. Финансирането на научните изследвания и иновациите ще се съсредоточи върху високите постижения, допринасяйки по този начин за намирането на новаторски решения за предизвикателства, пред които са изправени тези държави. По този начин ще бъде осъществен принос и за постигането на целите на Съюза в областта на политиките за развитие, например чрез: действия за прогнозиране и социално-икономически изследвания за идентифициране на специфични предизвикателства; авангардни научни изследвания и иновации, с цел да се разработят решения, приложими на местно равнище; или подкрепа за адаптирането и трансфера на съществуващи технологии. Тези дейности ще бъдат допълнени от финансиране, предоставяно от Европейската инвестиционна банка и Европейската банка за възстановяване и развитие.

5.4.2. Международни организации и многостранни форуми

Международните организации и многостранните форуми играят ключова роля в борбата с глобалните предизвикателства. Комитетът по политиката в областта на науката и технологиите и Форумът за глобална наука на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) съсредоточава дейността си върху подобряването на управлението на глобалните научноизследователски и иновационни дейности. Организацията на обединените нации и други организации като ЮНЕСКО, Междуправителственият комитет по изменение на климата, Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата, Междуправителствената платформа по биологичното разнообразие и екосистемните услуги, Организацията по прехрана и земеделие и Световната здравна организация играят ключова роля в определянето на глобалните научноизследователски програми.

Международната агенция по енергетика (МАЕ) и Агенцията за атомна енергия (в рамките на ОИСР), Международната агенция за атомна енергия, Международният форум „Поколение IV“ и международната организация ITER насърчават международното сътрудничество в областта на ядрената енергетика. Глобални и регионални институции, като например Консултативната група за международни научни изследвания в селското стопанство, Глобалният форум за научни изследвания в селското стопанство и Форумът за научни изследвания в селското стопанство в Африка, участват активно в изследвания в областта на селското стопанство. Групата „Карнеги“, създадена под егидата на Г-8/Г-20, предлага уникален форум за дискусии на високо равнище относно научните изследвания и иновациите.

Комисията възнамерява да засили своето сътрудничество с тези организации както за да осигури възможност на Съюза да оказва по-голямо влияние върху дейността им, особено в случаите, когато той е сред основните донори на средства, така и за да засили влиянието на тези организации при изготвянето на дневния ред на Съюза в областта на научните изследвания и иновациите. В този контекст Съюзът следва да се стреми да гарантира, че неговото участие е съизмеримо с отговорностите, които са му възложени по силата на Договорите. По-нататъшно развитие на партньорството с европейски междуправителствени инициативи, като например EUREKA и COST, и организации,

като например EIROforum¹⁶, ще допринесе за по-добра координация и по-ефективно използване на европейските ресурси.

6. НАЛАГАНЕ НА ОБЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Ръководен от своите принципи за външни дейности (член 21 от ДЕС), Съюзът е в добра позиция да играе водеща роля в налагането на общи принципи за провеждането на международни научноизследователски и иновационни дейности, с цел да се създадат условия на равнопоставеност, даващи увереност на изследователите и новаторите от цял свят да си сътрудничат взаимно. Тези принципи ще се занимават с въпроси като отговорност при научните изследвания и иновациите, интегритет на научните изследвания; партньорска проверка на предложения; насърчаване на ролята на жените в науката, и отделяне на повече внимание на равнопоставеността на половете в научните изследвания и иновациите; научноизследователски кариери (въз основа на Европейската харта за изследователи и Кодекса за поведение при подбор на изследователи)¹⁷; справедливо и равноправно третиране на ПИС; и открит достъп до публично финансирани научноизследователски публикации.

Стъпка в тази посока беше създаването на Общия съвет за научни изследвания, който представлява доброволен форум за споделяне на най-добри практики и за установяване на общи принципи по отношение на международното сътрудничество. Други инициативи са в развитие както на равнището на Съюза, така и на световно равнище. Групата „Карнеги“ работи по установяването на общи принципи за изграждането на широкомащабни научноизследователски инфраструктури. По отношение на открития достъп Комисията прие едно съобщение¹⁸ през 2007 г., както и последващо съобщение и препоръка неотдавна¹⁹.

Тези въпроси бяха широко обсъждани на международно равнище, в рамките на двустранни и многостранни форуми. Преминаването към открит достъп е начинание от световен мащаб, както е видно от участието на ЮНЕСКО в насърчаването му²⁰ и декларацията на ОИСР относно достъпа до научноизследователски данни, финансирани с публични средства²¹. По сходна логика, изявлението от Сингапур за интегритета на научните изследвания представлява първото международно усилие за насърчаване на разработването на глобални политики, насоки и кодекси за поведение, насочени към подобряване на интегритета в областта на научните изследвания²².

7. ЗАСИЛВАНЕ НА ПАРТНЬОРСТВОТО С ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И ОСНОВНИТЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Дейностите на Съюза и на държавите членки в областта на международното сътрудничество трябва да са съгласувани и да се допълват взаимно. Задълбочаването и укрепването на партньорството между Комисията и държавите членки следователно ще бъде важен елемент на стратегическия подход.

¹⁶ Виж <http://www.eiroforum.org>.

¹⁷ С(2005) 576 окончателен.

¹⁸ СОМ(2007) 56 окончателен.

¹⁹ СОМ(2012) 401 и СОМ(2012) 4890.

²⁰ Виж http://www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/open_access_to_scientific_information_policy_guidelines_for_open_access_released/.

²¹ Виж <http://www.oecd.org/dataoecd/9/61/38500813.pdf>.

²² Виж <http://www.singaporestatement.org/>.

От важно значение ще бъде също да се развие по-силно и систематично взаимодействие с основни заинтересовани страни в областта на научните изследвания и иновациите. Това ще включва по-добро съгласуване с приоритетите за международно сътрудничество на участниците, като например промишлеността, университетите и изследователските организации, но също така и с приоритетите на инициативи за съвместно планиране, европейските технологични платформи и европейските партньорства за иновации.

С разработването на пилотна инициатива с Индия и проучването приоритетите за сътрудничество със САЩ и Китай SFIC постигна напредък при съгласуването на приоритетите на държавите членки в областта на международното сътрудничество и особено на националните и регионалните организации за финансиране.

Тези усилия трябва да се увеличат, тъй като дейностите за международно сътрудничество на държавите членки продължават да са подчинени в голяма степен на национални съображения, а не на разработването на приоритети и стратегии, споделяни от Съюза и неговите държави членки. В съответствие с това:

- държавите членки ще участват в идентифицирането на области за международно сътрудничество и в разработването на многогодишните пътни карти,
- изпълнението на тези пътни карти ще включва подготовка на съвместни стратегически програми за научни изследвания и иновации на Съюза и държавите членки, и ще ангажира тясно държавите членки с тяхното изпълнение,
- ангажиментът на Съюза за иновации за разработване на общи насоки за участието в споразумения с трети държави по въпроси като научните визи, ПИС, етичните принципи в научните изследвания, вноса и износа на научни проби и оборудване и реципрочността и данъчното облагане ще бъде последван от допълнителни мерки. В това отношение споразуменията за международно сътрудничество ще се основават на насоките на Европейското научноизследователско пространство (ЕНП) за управление на интелектуалната собственост съгласно решението, прието от Групата за трансфер на знания на ЕНП.

8. ИЗПЪЛНЕНИЕ, УПРАВЛЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

8.1. Изпълнение и управление

Изпълнението на стратегията ще бъде тясно съгласувано с процеса на планиране на „Хоризонт 2020“, включително чрез представяне на многогодишните пътни карти в работните програми по съгласуван начин.

Разработването и изпълнението на многогодишните пътни карти за всяко от обществените предизвикателствата и за фундаменталните и индустриалните технологии ще продължи да е задача на съответната конфигурация на комитета, като управлението, наблюдението и оценката на общия подход към международното сътрудничество ще бъдат възложени на конфигурацията на комитета, свързана с хоризонталната програма „Хоризонт 2020“. SFIC ще продължи да играе своята роля за налагането на по-тясно съгласуване на политиките между държавите членки и Съюза.

Непрекъснато внимание ще се отделя и на информирането на широката общественост за стойността на международното сътрудничество в областта на научните изследвания

и иновациите. Въз основа на положителния опит с Годината на науката на ЕС-АСЕАН, проведена през 2012 г., Комисията предлага на всеки две години да се организира година на науката с различна партньорска държава и партньорски регион.

8.2. Наблюдение и оценка

Комисията ще докладва на всеки две години за изпълнението на стратегията. Докладът ще разглежда разработката и изпълнението на многогодишните пътни карти. В него ще се дава оценка на постигнатия напредък и на въздействието, на базата на списъка от индикатори, представен в придружаващия работен документ на службите на Комисията. Първият доклад ще бъде представен в началото на 2014 г.

9. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Новият стратегически подход към международното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите ще се характеризира с:

- пълна откритост на „Хоризонт 2020“ за участници от трети държави, което ще даде възможност на европейските изследователи да си сътрудничат с най-добрите специалисти от цял свят,
- целенасочени дейности на международно сътрудничество с мащаба и обхвата, необходими за постигането на максимален ефект от тях,
- разработване на многогодишни пътни карти за сътрудничество с ключови партньорски държави и региони,
- засилване на партньорството между Комисията, държавите членки и съответните заинтересовани страни,
- налагане на общи принципи за международно сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите,
- засилване на ролята на Съюза в международните организации и на многостранни форуми,
- подобряване на изпълнението, управлението, наблюдението и оценката.